

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Кафедра журналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

_____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія і журналістика

Спеціальність «Журналістика»

Факультет філології

Івано-Франківськ – 2022 рік

Робоча програма «Соціологія і журналістика» для студентів спеціальності «Журналістика», 12 с.

Розробник:

Марчук Наталія Василівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри журналістики

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри журналістики

Протокол від “31” серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри:

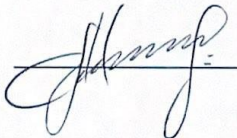
 (проф. Холод О.М.)

“31” серпня 2022 р.

Схвалено методичною радою факультету філології.

Протокол від “7” вересня 2022 р. № 1

“7” вересня 2022 р.

Голова (доц. Мартинець А.М.)

Декан факультету філології

 (проф. Голод Р.Б.)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3.0	Галузь знань 06 Журналістика Спеціальності 061 Журналістика	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування):	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		2-й	____-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-й	____-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8	Освітній рівень: бакалавр	16 год.	__ год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	__ год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		54 год.	__ год.
		Індивідуальні завдання: __ год.	
		Вид контролю: екзамен	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 1:2
- для заочної форми навчання – немає

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Формування у майбутніх журналістів розуміння сутності соціального життя та соціальної структури суспільства, а також навичок аналізу соціальних явищ та процесів. Здобуття студентами умінь використовувати соціологічний підхід як важливий засіб і дійовий інструмент аналізу складних соціальних проблем у всіх сферах життя. Вміння працювати із соціологічною інформацією та інтерпретувати дані соціологічних досліджень.

Завдання. Розвиток у студентів соціологічного мислення і соціологічної уяви; надання їм допомоги в розумінні сутності змісту соціологічних явищ і процесів, а також тенденцій що відбуваються в сучасному суспільстві; формування у студентів навичок ефективно приймати і реалізовувати рішення, спрямовані на

оптимальне функціонування і подальший розвиток соціальних інститутів; набуття навичок для роботи із результатами соціологічних досліджень.

Дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК 01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності;

СК02. Здатність формувати інформаційний контент.

Програмні результати навчання:

ПР 04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ПР 05. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.

ПР 13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.

ПР 14. Генерувати інформаційний контент для будь-якого виду ЗМІ за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Суспільство як соціальна система

Тема 1. **Соціологія як наука.** Об'єкт, предмет і метод наукових досліджень. Історичні умови виникнення соціології. Соціологія в системі наук.

Тема 2. **Історія розвитку соціологічної думки.** Зарубіжна соціологія в XIX і першій половині XX ст.: О.Конт, Г.Спенсер, Г.Тард., К.Маркс, Е.Дюркгейм, М.Вебер. Зарубіжна соціологія у другій половині XX ст. Макросоціологічні теорії. Мікросоціологічні теорії. Розвиток соціології в Україні.

Тема 3. **Соціальна структура суспільства.** Наукові уявлення про суспільства. Типи соціальних систем. Соціальна взаємодія і соціальні відносини. Соціальна структура: статуси і ролі. Соціальні групи і спільноти. Типи соціальних структур.

Тема 4. **Соціальні інститути.** Структура, функції і дисфункції соціальних інститутів. Соціальні інститути політики, економіки, релігії, освіти, науки, сім'ї. Зміни соціальних інститутів.

Тема 5. **Соціальна стратифікація і соціальна мобільність.** Сутність соціальної стратифікації. Історичні типи стратифікації. Виміри стратифікації. Соціальна мобільність, її види.

Змістовий модуль 2. Соціологія і журналістика

Тема 1. **Особистість як суб'єкт соціальних зв'язків.** Відмінність терміїв індивід, людина і особистість. Структура особистості. Теорії розвитку особистості. Суб'єкти та об'єкти соціалізації. Соціальна типологія

особистості.

Тема 2. **Девіація і соціальний контроль.** Поняття норми. Девіантна поведінка: поняття, види. Теорії причин девіантної поведінки. Сутність і види соціального контролю.

Тема 3. **Методологія і методика проведення соціологічного дослідження.** Соціологічне дослідження: сутність, різновиди. Етапи підготовки і проведення соціологічного дослідження. Програма соціологічного дослідження. Генеральна та вибіркова сукупність. Основні методи збору соціологічної інформації.

Тема 4. **Опитування громадської думки в журналістиці**

Вибірка соціологічного дослідження. Репрезентативність. Похибка в соціологічних дослідженнях. Питання в журналістському інтерв'ю та соціологічному опитуванні. Типові помилки інтерпретації соціологічних опитувань. Електоральні опитування.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	кон тр.	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Соціологія як наука.		2	2			4						
Тема 2. Історія розвитку соціологічної думки.		2	2			5						
Тема 3. Соціальна структура суспільства.		2	2			5						
Тема 4. Соціальні інститути..			2			5						
Тема 5. Соціальна стратифікація і соціальна мобільність.		2	2			5						
Змістовий модуль 2.												
Тема 1. Особистість як суб'єкт соціальних зв'язків		2	2			5						
Тема 2. Девіація і соціальний контроль.		2	2			5						
Тема 3. Методологія і методика проведення соціологічного дослідження.		2	2			10						
Тема 4. Опитування громадської думки в журналістиці		2	2			10						
Усього годин		16	18			54						

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціологія як наука.	2
2	Історія розвитку соціологічної думки.	2
3	Соціальна структура суспільства.	2
4	Соціальні інститути..	2
5	Соціальна стратифікація і соціальна мобільність.	2
6	Особистість як суб'єкт соціальних зв'язків	2
7	Девіація і соціальний контроль.	2
8	Методологія і методика проведення соціологічного дослідження.	2
9	Опитування громадської думки в журналістиці	2
	Разом	18

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціологія як наука.	4
2	Історія розвитку соціологічної думки.	5
3	Соціальна структура суспільства.	5
4	Соціальні інститути..	5
5	Соціальна стратифікація і соціальна мобільність.	5
6	Особистість як суб'єкт соціальних зв'язків	5
7	Девіація і соціальний контроль.	5
8	Методологія і методика проведення соціологічного дослідження.	10
9	Опитування громадської думки в журналістиці	10
	Разом	54

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних занять.
4. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури.
5. Робота з інформаційними ресурсами.
6. Пошукова і дослідницька робота.
7. Підготовка есе.
8. Самоконтроль та самодіагностика засвоєння змісту освіти.

Індивідуальні завдання

Завдання практичного характеру – написання текстів у різних жанрах та з використанням різноманітних прийомів, аналіз документів та політичних програм. Аналіз проведення PR-кампаній та акцій, створення промо матеріалів та макетів брендованої продукції.

Методи навчання

Навчальний процес здійснюється за традиційною технологією: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

На лекційних заняттях використовуються: словесні методи (розповідь, бесіда, пояснення, лекція, діалог); наочні та практичні методи (ілюстрація, демонстрація); метод синтезу, аналізу, індукції, дедукції тощо.

Семінарські заняття: дискусія, контент-аналіз, аналіз документів, проблемно-пошуковий, інтерактивний тощо.

Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного та підсумкового (семестрового) контролю

З метою перевірки якості знань, умінь та навичок з дисципліни «Соціологія і журналістика» використовуються такі методи поточного контролю: опитування, участь у дискусіях, написання творчих завдань, тестування, а також заслуховування доповідей, інформаційних повідомлень на семінарських заняттях.

Форма підсумкового контролю – екзамен у письмовій формі.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	СР	КСР		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	5	40	100

T – теми практичних занять;

СР – самостійна робота;

КСР – контрольна робота

Методичне забезпечення

- 1.Методичні рекомендації з вивчення навчальної дисципліни.
- 2.Опорні конспекти лекційних та практичних занять.
- 2.Нормативні документи.
- 3.Ілюстративний матеріал.

Перелік тем на екзамен

1. Соціологія і інші науки про суспільство.
2. Предмет, об'єкт і функції соціології.
3. Чим відрізняються знання наукові від поза наукових?
4. Соціальні і ідейно-теоретичні передумови виникнення соціології. Які об'єктивні фактори зумовили становлення соціології як самостійної науки?
5. О.Конт – засновник соціології як самостійної науки.
6. Г.Спенсер як продовжувач позитивістської лінії в соціології.
7. Соціологічний позитивізм, його основні напрямки і школи.
8. У чому відмінності соціологічних ідей О. Конта, Г. Спенсера, К. Маркса?
9. У чому відмінність наукових концепцій Е. Дюркгейма і М. Вебера?
10. Назвіть найбільш відомі з сучасних соціологічних теорій.
11. Сутність теорії обміну Д. Хоманса.
12. Сутність теорії справедливості Р. Х'юсмана.
13. Постмодерністська соціологія З. Баумана.

14. Сутність теорії соціальної драматургії Е. Гоффмана.
15. Розкрийте сутність макросоціологічних теорій.
16. Поняття "суспільство", основні ознаки суспільства.
17. Чому суспільство – це соціальна система?
18. Назвіть основні компоненти суспільства як соціальної системи.
19. Що таке соціальна структура суспільства?
20. Соціальні інститути як фактор стійкості суспільства. Функції соціальних інститутів.
21. Теорії соціальної стратифікації.
22. Характеристика суспільного життя та його основних підсистем.
23. Типологізація суспільств у теоретичній соціології.
24. Сутність і відмінності традиційного й індустріального суспільств.
25. Основні елементи соціальної структури українського суспільства.
26. Що таке соціальна стратифікація?
27. Що означає соціальна мобільність у суспільстві? Види соціальної мобільності.
28. Що таке соціальний зв'язок?
29. Функції соціальних інститутів.
30. Сутність поняття "особистість".
31. Соціалізація та становлення особистості.
32. Соціальна роль та соціальний статус особистості.
33. Типологія особистостей.
34. Фактори, що впливають на розвиток особистості.
35. Яке значення має соціальна типологія особистостей?
36. Розкрийте зміст соціальної активності особистості.
37. Розкрийте суть і зміст соціологічного розуміння культури. Структурні компоненти культури.
38. Складові частини і форми культури. Динаміка культури.
39. Соціальні функції культури.
40. Охарактеризуйте субкультури, специфіку молодіжної субкультури.
41. Що таке девіантна поведінка?
42. Типологія девіантної поведінки.
43. Соціологічні теорії девіації.
44. Соціальний контроль. Його види та функції.
45. Стили поведінки в конфліктній ситуації.
46. Характеристика поглядів Р. Дарендорфа стосовно конфліктів.
47. Порівняльний аналіз теорій Л. Козера, М. Вебера, Ф. Тьоніса, що інтерпретують конфлікт.
48. Природа соціальних конфліктів у сучасній Україні
49. Соціологічне дослідження: поняття, основні види, етапи.
50. Програма соціологічного дослідження: сутність, структура, методологічні й методичні функції, технологічна схема підготовки.
51. Екзит-пол як інструмент демократизації суспільства.
52. Як розуміти дані соціологічних опитувань. Типові помилки інтерпретації
53. Інструменти маніпулювання соціологічними даними та помилки при інтерпретації результатів опитувань
54. Питання в журналістському інтерв'ю та соціологічному опитуванні

55. Охарактеризуйте програму, етапи соціологічних досліджень.
56. Генеральна та вибіркова сукупність. Вибірка соціологічного дослідження: типи і процедури відбору
57. Основні методи збору соціологічної інформації, їх характеристика: опитування (анкетування, інтерв'ю), аналіз документів, експеримент, спостереження.
58. Якісні методи дослідження мас-медіа: Опитування. Спостереження. Експеримент.
59. Предмет конкретних соціологічних досліджень.
60. У чому різниця понять "методологія", "методика", "метод", "техніка"?
61. У чому полягає сутність методу "аналіз документів"?
62. У чому полягає сутність методу "спостереження"?
63. Що таке опитування? Які існують види опитування?
64. Що становить метод "соціальний експеримент"?
65. Вибірка соціологічного дослідження. Обсяг вибірки. Репрезентативність.
66. Похибка в соціологічних дослідженнях.
67. Питання в журналістському інтерв'ю та соціологічному опитуванні.
68. Як розуміти дані соціологічних опитувань. Типові помилки інтерпретації.
69. Електоральні опитування: як відсіяти фейкову соціологію?
70. Як організована соціологічна робота в Україні?
71. Які найавторитетніші соціологічні служби в Україні?
72. Вплив соціологічних методів збору інформації на журналістську методику.
73. Засади яких має дотримуватися журналіст у роботі з документами.

Рекомендована література

1. Бекешкіна І.Е. Громадська думка у суспільствах, що трансформуються. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2001. № 4. С.218-222.
2. Бекешкіна І.Е. Громадська думка як вимір демократизації суспільства // Україна–2002. Моніторинг соціальних змін. – К.: ІС НАНУ, 2002. – С.231–244.
3. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених. Консультант-рецензент В. Паніотто. К.: Дух і Літера, 2015. 380 с.
4. Головаха Є. Громадська думка, соціологія, влада // Громадська думка: за матеріалами семінару. - К.: Фонд «Демократичні ініціативи», 2004. - С. 16-21.
5. Городяненко В.Г., Соціологія: Посібник для студентів вищих навчальних закладів.-К.: „Академія”, 1999.- 378 с.
6. Дороніна М. С. Соціологія (візуалізація основних положень) : навчальний посібник / М. С. Дороніна, Л. О. Сасіна. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 172 с. (Укр.мов.).
7. Лубкович І. М. Соціологія і журналістика / І. М. Лубкович. 2-ге вид., переробл. та доп. –Л.: ПАІС, 2009. 232 с
8. Нельга. О.В. Соціологія громадської думки [Текст] / О.В. Нельга. – Харків: Вид-во О.В. Шейніної, 2008. – 186 с.

9. Опитування громадської думки. Посібник для журналістів. Упорядник І. Бекешкіна. К.: Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва, 2020. 110 с.
10. Сасіна Л. О. Соціологія : навч. посібн. / Л. О. Сасіна, Н. А. Маж-ник. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2005. – 208 с.
11. Соціологія: Терміни, поняття, персоналії. Навч. словник-довідник / За ред. В.М.Пічі. – Львів, 2002.
12. Структурні перетворення у сфері відкритості: дослідження категорії громадянське суспільство / Юрген Габермас / Пер. з нім. А. Онишко; під ред. М. Прихода. – Л. : Літорис, 2000.– 317 с.
13. Перегуда Є.В. Соціологія: навчальний посібник / Є.В. Перегуда та ін. – П26 К.: КНУБА, 2012. – 140 с.
14. Примуш М.В. Загальна соціологія: навчальний посібник / М.В. Примуш. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – С. 12-38.
15. Соціологія: підручник / за заг. ред. В.П. Андрущенко, проф. М.І. Горлача. – Вид. 3-тє, перероб. і доп. – Київ-Харків, 1998. – С. 9-27.
16. Соціологія: підручник для дистанційного навчання / М.П. Лукашевич, М.В. Туленков, А.В. Гринчук. – К.: Університет —Україна, 2005. – С. 10-47.
17. Соціологія: підручник / за ред. В.Г. Городяненка. – К.: Видавничий центр «Академія», 2008. – С. 9-21.
18. Українське суспільства 1992 - 2010. Соціологічний моніторинг / За ред. д.е.н. В.М.Ворони, д.соц.н. М.О.Шульги. - К.: ІС НАНУ, 2010. - 636 с.
19. Ципко С.Ю. Соціологія громадської думки: Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2006. 64 с.
20. Черниш Н.Й. Соціологія: підручник за рейтингово-модульною системою навчання / Н.Й. Черниш. – 5-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2009. – С. 18-35.

